

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

בפני כב' השופט ישעיהו שנלר, סג"נ, אב"ד, השופט ד"ר קובי ורדי, סג"נ, השופט חגי ברנר

מערער

פלוני

בעצמו

נגד

משיבה

פלונית

ע"י ב"כ עו"ד אריאל דרור

פסק דין

השופט חגי ברנר:

מבוא

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

1. ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב מיום 2.10.2014 (כב' השופטת אסתר זייטניצקי רקובר), במסגרת תמ"ש 14-04-3604, אשר דחה את תביעת המערער להרחבת הסדרי הראיה בינו לבין בנו הקטין, , יליד שנת 2008 (**להלן: "הקטין"**) וכן לקביעת קשר טלפוני יום יומי ביניהם. המשיבה היא אימו של הקטין וגרושתו של המערער.

2. פסק הדין (שהוכתר כהחלטה) ניתן בפתקית, על גבי תגובתו של המערער לתסקיר עובדת סוציאלית לעניין סדרי דין, וזו לשונו:

- "1. לאחר שעיינתי בכל טענות המבקש ובחנתי אותן לעומקן לא מצאתי מקום לסטות מהמלצות התסקיר ולתת להמלצות אלה תוקף של החלטה.
2. במצב הדברים עתה איני מוצאת מקום לשנות את הסדרי הראיה.
3. מאבקו של האב פוגע בנפשו של הקטין ויש לעשות הכל כדי לאפשר לקטין לגדול בצורה הבריאה לנפשו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 14-10-24869-10 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

4. המזכירות תואיל לסגור את התיק."

3. מכאן הערעור.

טענות המערער

4. המערער טוען כי פסק הדין ניתן ללא קיום הליך של שמיעת ראיות וחקירות, תוך אימוצו של תסקיר פקידת סעד מיום 27.8.2014 (להלן: "התסקיר השני"), שמסתמך על תסקיר קודם מיום 10.9.2012 (להלן: "התסקיר הראשון"). המערער מבקש כי בנסיבות אלה יוחזר התיק לבירור בבית המשפט קמא, על מנת שתביעתו תידון כדבעי, תוך קיום הליך של שמיעת ראיות כדין לרבות מינוי מומחה פסיכולוגי, ותוך מתן אפשרות למערער לחקור את פקידת הסעד על תסקירה. עוד מבקש המערער לקבוע כבר עתה, עוד בטרם בירור התובענה, כי הוא זכאי לשיחת טלפון יומית עם הקטין, וכן להוסיף מפגש בינו לבין הקטין בימי שישי אחת לשבועיים למשך שעתיים ורבע, באותם ימי שישי בהם הקטין הוא בחזקת המשיבה, וזאת על מנת למנוע נתק ממושך בינו לבין הקטין בסוף השבוע.

5. המערער טוען כי פסק הדין ניתן ללא קיום הליך של שמיעת ראיות וחרף בקשתו המפורשת של המערער לקיים הליך כזה, במסגרת תגובה שהגיש לתסקיר. עוד הוא טוען כי היה מקום לאפשר לו לחקור את פקידת הסעד על התסקיר השני, כפי שגם ביקש לעשות במסגרת אותה תגובה.

6. המערער מלין על כך שאין בפסק הדין כל התייחסות לטענה מרכזית שלו בדבר מעמדו והדרתו מחיי הקטין על ידי המשיבה ובן זוגה.

7. עוד טוען המערער כי היה מקום למנות מומחה פסיכולוגי לבחינת טובתו הנפשית של הקטין ולחלופין להתיר למערער להגיש חוות דעת מטעמו נוכח המחלוקת באשר לטובתו הנפשית של הקטין.

8. המערער טוען כי בתסקיר הראשון נכתב כי בסופי השבוע בהם ישהה הקטין בביתה של המשיבה, היא תוכל להחליט אם ליזום מפגש בין הקטין למערער ביום שישי אחה"צ, והעובדה שהמשיבה לא עשתה כן מעולם, מעידה על חוסר תום ליבה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 14-10-24869 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

- 1 9. המערער טוען כי בית המשפט קמא התעלם מכך שהמשיבה חברה בכת ".....", על
2 ההשלכות הקשות שיש לכך ביחס לקטין.
3
4 10. המערער טוען עוד כי התסקיר השני נגוע בפגמים רבים, והם, אי הכרה בזכותו של המערער
5 לשיחה טלפונית יום יומית עם הקטין, התעלמות מכך שהמשיבה מתקשרת טלפונית לקטין
6 בעת שהוא נמצא אצל המערער ואף רואה אותו מחוץ להסדרי הראיה, התעלמות מהדרתו
7 של המערער מחיי הקטין, התעלמות ממצוקתו של הקטין, התעלמות משיתוף הפעולה בין
8 המערער למשיבה בתחומים שונים בנוגע לקטין ועוד כהנה וכהנה טענות.
9
10 11. המערער מלין על כך שבית המשפט קמא קבע כי מאבקו פוגע בקטין, ללא בסיס עובדתי,
11 תוך שהחריש נוכח טענות קשות של המשיבה המעלילה על המערער שהוא מסוכן לקטין.
12
13 12. המערער מבקש שהתיק יוחזר לבית המשפט קמא ויידון בפני מותב אחר, שכן דעתו של
14 המותב הנוכחי כבר נעולה לחובתו.
15

טענות המשיבה

- 16
17
18 13. המשיבה טוענת כי ענינו של הערעור הוא מאבקו הממושך של המערער מאז שנת 2011
19 בענין הסדרי ראיה שנקבעו על יסוד תסקירים, תוך שהוא פוגע בנפשו של הקטין.
20
21 14. המשיבה טוענת כי המערער מנסה לערער על ממצאים עובדתיים של פקידת הסעד, שהיא
22 אשת המקצוע בה נעזר בית המשפט קמא, ולערער על התרשמותו של בית המשפט קמא,
23 חרף הכלל לפיו ערכאת הערעור לא תתערב בממצאים עובדתיים של הערכאה הדיונית אשר
24 התרשמה באופן בלתי אמצעי מהעדים שהעידו בפניה.
25
26 15. המשיבה טוענת כי הסדרי הראיה נקבעו בהסכמה בשנת 2011 אלא שהמערער החל לאיים
27 עליה ולהפעיל עליה לחץ על מנת שתיכנע לגחמותיו. ביום 12.9.2012 הוגש התסקיר
28 הראשון, במסגרתו הומלץ להשאיר על כנם את הסדרי הראיה משנת 2011 וביום 24.9.2012
29 ולאור הסכמת הצדדים, ניתן תוקף של החלטה לתסקיר הראשון. חרף זאת, המערער ניסה
30 להרחיב את הסדרי הראיה באמצעות הוצאת הקטין מהמסגרת החינוכית ובשנת 2014 הגיש
31 תביעה להרחבת הסדרי הראיה תוך חזרה על טענותיו משנת 2012. בעקבות כך התבקשה
32 פקידת הסעד ליתן תסקיר בענין, וביום 27.8.2014 הגישה את התסקיר השני, בו קבעה כי
33 מאז הכנת התסקיר הראשון בספטמבר 2012 לא נראה שינוי נסיבות במשפחה ולא ניכרת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

- 1 מצוקה חריגה במצבו של הקטין, ולפיכך אין לערוך שינויים בחלוקת זמני השהייה של
2 הקטין עם הוריו.
3
- 4 16. המשיבה טוענת כי המערער, בהיותו עו"ד במקצועו, משתמש במערכת המשפטית ללא
5 נשיאה בהוצאות, על מנת להתיש אותה נפשית וכלכלית.
6
- 7 17. עוד טוענת המשיבה כי הערעור מנוסח בצורה סיפורית, וכחנית ומבזה, וכי המערער ממחזר
8 טענות שטען בבית המשפט קמא. זאת ועוד, הוא ממחזר טענות שנדחו בהחלטה מיום
9 24.9.2012, עת אימץ בית המשפט את התסקיר הראשון.
10
- 11 18. לגופו של ענין, כך טוענת המשיבה, אין הצדקה לאפשר למערער לקיים שיחות טלפוניות עם
12 הקטין בימים בהם הוא שוהה במחיצתה של המשיבה וראוי לקיים מגבלות על הקשר
13 הטלפוני כדי לאפשר הסתגלות של ההורים לסיטואציה של פרידה וגירושין, שמשליכה על
14 הסתגלותם של הילדים למצבים אלה, והכל כפי שפורט בתסקיר השני.
15
- 16 19. עוד טוענת המשיבה כי במבחן טובת הקטין, שהוא המכריע בכל ענין הקשור לקטין, קבע
17 בית המשפט קמא כי מאבקו של המערער רק פוגע בנפשו של הקטין. לפיכך הגשת הערעור
18 מהווה פגיעה בטובת הקטין וגם מטעם זה יש לדחות את הערעור.
19
- 20 20. המשיבה מצטטת קטעים מתוך התסקיר, בהם נכתב כי טובתו של הקטין "נשמרת בחלוקת
21 זמני השהות הנוכחית".
22
- 23 21. עוד טוענת המשיבה כי בית המשפט קמא איננו מחוייב על פי הדין להתייחס לכל תג ותג
24 מטענות הצדדים, ובלבד שנדרש לטענות המרכזיות.
25
- 26 22. המשיבה גם טוענת כי המערער פעל בניגוד להסדרי הראייה שנקבעו, בכך שהוציא את
27 הקטין מהמסגרת החינוכית שלא במועדים שנקבעו לכך.
28
- 29 23. באשר לאי חקירתה של פקידת הסעד עורכת התסקיר השני, טוענת המשיבה כי זכויותיו של
30 המערער לא נפגעו שכן בית המשפט קמא איפשר למערער להגיב על התסקיר קודם שהחליט
31 ליתן לו תוקף של החלטה, מה גם שבעבר לא ביקש המערער לחקור את עורכת התסקיר
32 הראשון.
33

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 14-10-24869-10 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

24. המשיבה מוסיפה וטוענת כי לא היה מקום להעתר לבקשת המערער למנות מומחה פסיכולוג, שהרי בדיוק לשם כך התבקש תסקיר של פקידת הסעד.

25. לבסוף, המשיבה טוענת כי אין כל הצדקה להחלפת המותב שדן בתיק בבית המשפט קמא.

דיון והכרעה

26. לאחר שעיינתי בטיעוני הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל במובן זה שהתיק יוחזר לבית המשפט קמא לצורך שמיעת ראיות לרבות חקירתה של עורכת התסקיר, ומתן פסק דין מנומק לאחר מכן, והכל מחמת שני טעמים, כמפורט להלן.

27. הטעם הראשון הוא שפסק דינו של בית המשפט קמא ניתן ללא הנמקה של ממש. למעשה, מדובר בקביעה אופרטיבית – דחיית התובענה להרחבת הסדרי הראייה- שאין בצידה הנמקה.

כידוע, "חובת ההנמקה היא מהחשובים שבאתגרים בפניהם חייב שופט, המפעיל שיקול דעת, לעמוד" (א' ברק, שיקול דעת שיפוטי, תשמ"ז - 1987, עמ' 46). יתר על כן, ההנמקה היא המאפשרת לבית משפט של ערעור לבחון את החלטתו של בית המשפט קמא ולהעבירה תחת שבט ביקורתו:

"חובת ההנמקה מעוגנת בהוראת תקנה 192 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, ... כפי שנפסק לא פעם, ההנמקה הינה חלק בלתי נפרד מכל פסק דין. ההנמקה היא שמאפשרת לצדדים להבין את הבסיס לפסק הדין והיא שמאפשרת לבית משפט שלערוך לבקרו. יתרה מזאת, להנמקה חלק חשוב בתהליך של גיבוש ההחלטה ובלעדיה לא ניתן לומר שזכה להתברר בבית המשפט. ... העדר הנמקה עשוי לשמש כעילה לביטול פסק דין (ראו: י' זוסמן סדרי הדין האזרחי (מהדורה שביעית, 1995) 521).

(רע"א 1982/05 מקומון כל הצפון נ' פלוני (פורסם בנבו, 23.01.2006). ראה גם ע"א (תל אביב) 18027-12-13 - גי פי אס פור רנט בעמ נ' רשות שדות התעופה בישראל, תק-מח 2013(4), 26032(19.12.2013) וכן דורון מנשה, "תכליתה ומהותה של חובת ההנמקה העובדתית במשפט הישראלי", עלי משפט כרד נ"א (התשע"ד - 2014), 399).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

- 1 28. הטעם השני לקבלת הערעור הוא שבית המשפט קמא לא איפשר למערער להביא ראיות
2 ולחקור את פקידת הסעד עורכת התסקיר השני, חרף בקשתו המפורשת לעשות כן.
3
- 4 29. השאלה הראשונה המתעוררת בהקשר זה היא מהו מעמדו הראייתי של התסקיר השני.
5
- 6 מדובר בתסקיר שנערך מכח חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים)
7 התשט"ו-1955 (להלן: "חוק סדרי דין").
8
- 9 ס' 2 לחוק סדרי הדין מקנה לבית המשפט סמכות להורות על הכנת תסקיר מקום שעניינו
10 של קטין עומד להכרעה:
11
- 12 "רשאי בית המשפט לצוות על עובד סוציאלי לעניין סדרי דין לחקור בנידן קטין ולחוות
13 דעתו בתסקיר בכתב".
14
- 15 לצד הסמכות להורות על הכנת תסקיר, מצוייה בס' 5(א) לחוק סדרי דין הסמכות להורות
16 על חקירתו של העובד הסוציאלי לענין סדרי דין, בין שהוכן תסקיר ובין שלא הוכן:
17
- 18 "בית משפט רשאי בכל שלב של הדיון לצוות על עובד סוציאלי לעניין סדרי דין לבוא
19 ולהחקר בפניו בנידן קטין, אף אם לא נצטווה למסור תסקיר כאמור בסעיף 2."
20
- 21 30. הכלל הוא שתסקירו של עובד סוציאלי לענין סדרי דין אינו בגדר עדות רגילה או עדות
22 מומחה:
23
- 24 " ... את תסקיר פקיד הסעד אין לראות כחוות דעת של "עד מומחה" במשמעותו לפי
25 סעיפים 20 ו-26 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (ע"א 3554/91 אלמונית נ'
26 היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 5 [פורסם בנבו] (9.10.1991) (להלן: עניין אלמונית)).
27 המידע שאותו ליקט, אסף וריכז פקיד הסעד, לא נדרש לעמוד בתנאי הקבילות הרגילים,
28 דווקא מן הטעם שרובו מבוסס על עדויות שמיעה שנאספו מפי גורמים שונים. במישור
29 הקבילות, יש לראות אפוא את התסקיר כחריג לעדות שמיעה (פיזם, בעמ' 501). במישור
30 המשקל, הרי שהמשקל שיש לתסקיר ולחוות הדעת של פקיד הסעד, כמו גם משקל
31 המידע והראיות הנזכרים בתסקיר, מסורים כמו כל ראיה אחרת לשיקול דעתה של
32 הערכאה הדיונית (עניין אלמונית)."
33

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 14-10-24869 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

1 בע"מ 4746/13 פלונית נ' עו"ס לחוק הנוער המחלקה לשירותים חברתיים לב העיר
2 למשפחה בעיריית תל אביב-יפו (פורסם בנבו, 04.07.2013).

3
4 31. הגם שנפסק (בהקשר של חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960 ולא בהקשר של חוק
5 סדרי הדין), כי "דרך המלך היא שמיעת טענות ולא חקירת פקיד הסעד" (בע"מ 4746/13
6 פלונית הנ"ל), הרי שהפרקטיקה הראויה היא לאפשר חקירה של עורך התסקיר, הגם
7 שהיקף החקירה ואופייה נגזרים מכך שפקיד הסעד נתפס כזרועו הארוכה של בית המשפט:

8
9 "בפרקטיקה, בתי המשפט לנוער מאשרים לבעלי הדין לחקור את פקיד הסעד, אך ברי כי
10 היקף החקירה ואופייה נגזרים מכך שפקיד הסעד נתפס כידו הארוכה של בית המשפט,
11 וככזה, אין לראותו כעד במובן הרגיל של המילה ולא כצד מעוניין ובעל אינטרס במובן
12 הרגיל של המילה..."

13
14 (בע"מ 4746/13 פלונית הנ"ל. ראה גם בע"מ 5558/13 פלונית נ' פקידת הסעד לפי חוק
15 הנוער, עיריית בת ים (פורסם בנבו, 20.8.2013). לדעה אחרת, לפיה אין מקום להתיר
16 חקירה נגדית של עורך התסקיר, דעה שלטעמי אינה משקפת את הדין הנוהג, ראה מאמרו
17 של ע' בלום "מעמדם המשפטי של פקידי סעד" הפרקליט כז' 237, 238 (תשל"א)).

18
19 הגם שהדברים שצוטטו לעיל נאמרו בהקשר של בית משפט לנוער, הרי שהגיגונם חל ותקף
20 גם בבית המשפט לענייני משפחה בבואו לדון בעניינים הנוגעים לקטין.

21
22 32. נזכיר כי כאשר עסקינן בקטינים, וחרף הרצון לנהל הליך במהירות וביעילות, הרי שיש
23 לעשות כל הניתן לשם בירור האמת עד תום:

24
25 "עם זאת, על בית המשפט לשים נגד עיניו כי "בדיני נפשות אלה על בית המשפט לעשות
26 ככל יכולתו לבירור האמת ולמיצויה עד תום. בית המשפט, כאביהם של קטינים, מצווה
27 הוא לחקור ולדרוש היטב בטרם ייתן הכרעתו" (ראו ע"א 4189/91, 4294 פלונית ואח' נגד
28 מדינת ישראל, פ"ד מו(4) 464, 469 (1992). באותו מקרה היה מדובר בסוגיה של אימוץ))."

29
30 (בע"מ 4746/13 פלונית הנ"ל)

31
32 על כן, מקום שהורה מבקש לחקור את מי שערך תסקיר המתייחס לילדו הקטין, ובהעדר
33 דחיפות מיוחדת שעשויה להצדיק סירוב להתיר חקירה, מן הראוי לנהוג ברוחב יד ביחס
34 לבקשה כזו, במיוחד כאשר לפחות לפי מה שנכתב בתסקיר הראשון, המערער (כמו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

1 המשיבה) הוא הורה מסור הקשוב לצרכיו של הקטין, משקיע רבות בהעשרת עולמו
2 והתפתחותו ומרעיף עליו חום ואהבה.

3
4 33. אין צורך להרחיב את הדיבור על חשיבותה של חקירה לשם עריכת בירור עובדתי יסודי
5 וממצה:

6
7 "חשיבותה של חקירה לפני בית המשפט נעוצה ביכולתו של בית המשפט להתרשם
8 מהתנהגות העד, שעה שהוא נחקר חקירה נגדית. וראה סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח
9 חדש], תשל"א-1971. כן יש משמעות מעשית רבה, מבחינת תועלת החקירה, בכך שניתן
10 להוסיף ולהקשות לשם הבהרה והסברה מיד ובצמוד לקבלת מענה לשאלה פלונית.
11 אפשרות כזו אינה קיימת, כמובן, מקום בו הכול, ללא יוצא מן הכלל, נערך בכתב. העמדת
12 שאלות בכתב אינה יכולה לשמש תחליף מלא לחקירה לפני בית המשפט (ראה ע"א
13 228/81 [5], בעמ' 642)."

14
15 (ע"א 397/87 יורם גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מד (2) 397 (פורסם בבנו,
16 20.08.1989)).

17
18 וכפי שנפסק בבג"צ 124/58 היועץ המשפטי לממשלה נ' השופט המנהל את החקירה
19 המוקדמת, ואח', פ"ד יג 5, 23:

20
21 "החקירה שכנגד רואים אותה כמכשיר היעיל ביותר שהומצא עד היום והמשמש בידי
22 בעל-דין לשם גילוי האמת במשפט..."

23
24 ראה גם אליהו הרנון, "דיני ראיות", חלק ראשון, ע' 107:

25
26 "עקרון מחייב הוא, שלכל בעל-דין תהא אפשרות לבחון עדות שהובאה נגדו, באמצעות
27 החקירה שכנגד."

28
29 34. הגם שהתסקיר איננו נחשב כחוות דעת מומחה, הרי שעל דרך האנלוגיה, ניתן ללמוד על
30 האופן שבו יחקר עורכו של התסקיר מהכללים הנהוגים לגבי חקירתו של מומחה מטעם
31 בית המשפט, והכל כמובן בשינויים המחוייבים נוכח מעמדו המיוחד של התסקיר. הכלל
32 הוא שאם בעל דין מבקש לחקור מומחה שמונה על ידי בית המשפט, יש לאפשר לו לעשות
33 כן, ואם נמנעה מבעל דין הזכות לחקור את המומחה, יהווה הדבר עילה לביטולו של פסק
34 הדין:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 14-10-24869 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

1
2 "כשמוגשת חוות דעת של מומחה לבית המשפט וצד מן הצדדים לדיון מבקש לחקרו על פי
3 חוות דעתו, על בית המשפט להעתר לו, כאמור בסעיף 26(א) לפקודת הראיות (נוסח חדש),
4 תשל"א-1971. כשלצד יש עניין לחקור חקירה רלוונטית את המומחה, אשר חוות דעתו
5 הוגשה לבית המשפט, על בית המשפט לאפשר לו זאת ... אין צורך להרבות דברים על
6 חשיבותה של חקירה נגדית ככלי שיש בו לסייע לבית המשפט לגלות את האמת.
7 חשיבותה של החקירה הנגדית לנגד עיני בית המשפט היא, בין היתר, בכך שבית המשפט
8 יוכל להתרשם מהעד ותנתן אפשרות לחקור את העד על אתר בשאלות הנובעות
9 מתשובותיו, אזי יכולה להיות חשיבות מכרעת להתרשמות, הן מהידע והן מהמהימנות של
10 העד."

11
12 (רע"א 2065/94 מדינת ישראל נ' רבקה שטרית (פורסם בנבו, 21.07.1994)).

13
14 עוד נפסק כי משלוח שאלות הבהרה למומחה אינו תחליף ראוי לחקירה נגדית, מקום שבעל
15 דין עומד על זכותו לחקור את המומחה:

16
17 "סעיף 26(א) הנ"ל קובע: "הוראות סימן זה אינן גורעות מכוחו של בית המשפט לצוות כי
18 מומחה או רופא או עובד הציבור ייחקרו בבית המשפט, ובית המשפט יעתר לבקשתו של
19 בעל דין לצוות על כך. "רואים אנו, שהסעיף מדבר על חקירה "בבית המשפט" ולא
20 בחקירה בדרך הצגת שאלות בכתב למומחה. כפי שנאמר בע"א 228/81 נ"ל: " העמדת
21 שאלות בכתב אינה יכולה לשמש תחליף לחקירה זו, אלא אם הדבר נעשה בהסכמת
22 הצדדים " (שם, בעמוד 642) ... ברוח דברים אלה, כשהחליט בית המשפט המחוזי בפרשה
23 שנידונה בע"א 228/81 הנ"ל להורות על הצגת שאלות בכתב למומחה רפואי במקום
24 חקירתו בבית המשפט, כדי למנוע ממנו את הטורח לבוא ממקום מרוחק, מאילת, הפך בית
25 משפט זה את החלטתו."

26
27 (רע"א 2065/94 רבקה שטרית הנ"ל).

28
29 35. אכן, כאשר עסקינן במומחה מטעם בית המשפט שמונה על ידי בית המשפט לעניני משפחה,
30 לא מוקנית מאליה לבעלי הדין הזכות לחקור את המומחה. תקנה 258(ה) לתקנות סדר
31 הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, מחייבת בעל דין המעוניין לחקור מומחה שמינה בית משפט
32 להגיש בקשת מנומקת, שעל בסיסה בית משפט רשאי להפעיל את שיקול דעתו ולהחליט אם
33 לאפשר את החקירה (בע"מ 3288/12 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 02.01.2013)). התקנה אף

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 14-10-24869 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

1 מחייבת משלוח שאלות הבהרה קודם לזימונו של המומחה לחקירה. ברם, בעניינו, נימק
2 המערער בהרחבה את בקשתו לחקור את עורכת התסקיר. מכל מקום, נוכח העובדה
3 שתסקיר פקידת הסעד איננו נחשב כחוות דעת מומחה, אין לתקנה 258(ב) תחולה ישירה
4 על המקרה שלפנינו, ולכן גם אין להתנות את הזימון לחקירה במשלוח שאלות הבהרה. כך
5 או אחרת, בית המשפט קמא כלל לא התייחס לבקשתו של המערער לחקור את עורכת
6 התסקיר, כפי שהועלתה בגוף התייחסותו ותסקיר, ולמעשה, התעלם מקיומה של בקשה כזו.

7
8 36. זאת ועוד, כאשר מדובר בסכסוך שעניינו משמורת קטינים והסדרי ראייה, ראוי לנקוט
9 בגישה מקילה בענין הזימון לחקירה. כך נפסק בפרשת בע"מ 8793/13 פלונית נ' פלונית.
10 באותה פרשה ביקש אחד מבעלי הדין, באיחור רב, לזמן את המומחה לחקירה. בקשתו
11 נדחתה על ידי הערכאה הדיונית וגם על ידי ערכאת הערעור. בית המשפט העליון קיבל את
12 הערעור, הפך את החלטתן של הערכאות הקודמות וקבע:

13
14 "במקרה דנן, מדובר בסכסוך רב חשיבות עבור הצדדים הנוגעים בדבר ... לפיכך, אין ספק
15 באשר לפגיעה שעלולה להיגרם למבקשת אם תימנע ממנה האפשרות להעמיד את חוות
16 דעתו של המומחה לחקירה נגדית. יפים גם לעניינו דבריו של הנשיא מ' שמגר בע"א
17 323/85 מדינת ישראל נ' מזרחי, פ"ד לט(4) 185, 189 (1985): "מינויו מטעם בית המשפט
18 של מומחה מוסכם על הצדדים הוא נוהג רצוי, שיש לעודדו.. עקב ההגבלה על יכולתם של
19 הצדדים להביא ראיות נוספות מצטמצמת ממילא יכולתם לשכנע את בית המשפט בטעותו
20 של המומחה, והיא מתמקדת בעיקר בטענות עיוניות לגבי נכונות מסקנותיו. טענות אלו
21 חייבות למצוא ביטוין בחקירתו של העד, כי זו שיטת המבחן של הראציונאליות של
22 מסקנותיו". ... בהתייחס לאינטרסים של הצד השני, קרי המשיבות, לא ברור מהו הנזק
23 הדיוני שייגרם להן כתוצאה ממתן האפשרות לחקור את המומחה, ובוודאי שלא ניתן לומר
24 כי הייתה הסתמכות מצידן על כך שהמומחה לא יחקר (והמשיבות אף לא טענו זאת).
25 יתרה מכך, שיקול נוסף שאותו היה על בית המשפט לענייני משפחה לשקול היה השלב
26 הדיוני בו מצוי ההליך: הבקשה לחקור את המבקש הוגשה למעלה משבעה חודשים לפני
27 ישיבת ההוכחות הראשונה הקבועה בתיק, והיענות לה לא הייתה מחייבת עיכוב בניהולו.
28 עובדה זו מהווה שיקול נכבד התומך בהיענות לבקשה, ולא נראה כי בית המשפט לענייני
29 משפחה נדרש לו. ... העולה מן המקובץ הוא שבמקרה זה יש לקבל את בקשת המבקשת
30 ולאפשר לה לחקור את המומחה ..."

31
32 (בע"מ 8793/13 פלונית נ' פלונית (פורסם בנבו, 03.02.2014)).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

1 גם בענייננו, המערער ביקש לחקור את עורכת התסקיר בהזדמנות הראשונה, מיד לאחר
2 שהתסקיר הוגש, ולא היה נגרם נזק דיוני כלשהו למשיבה לו התקבלה הבקשה. זאת ועוד,
3 נוכח האמור בתסקיר, הדרך היחידה מבחינתו של המערער לנסות ולשכנע את בית המשפט
4 להרחיב את הסדרי הראייה היתה באמצעות חקירתה של עורכת התסקיר.

5
6 ראה גם בע"מ 6308/12 עזבון פלונית נ' פלונית (30.4.2013), שם נקבע שהיתה הצדקה לזמן
7 מומחים לחקירה נוכח טיב הטענות:

8
9 "ואולם כאמור, כלל וחריג לצידו – ניתן לבקש מבית המשפט לחקור את המומחה. עולה
10 מפסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה כי, בנסיבות העניין, נוכח הטענות שהופנו
11 בתיק זה ביחס לעדים ולראיות, שחלקן חורגות מהשאלות המופנות ברגיל למומחים –
12 למשל טענה בדבר קיומה של קונספירציה – היה מקום לזמן את העדים להיחקר על
13 תצהיריהם."

14
15 37. במקרה דנן, הצורך לאפשר את חקירתה של עורכת התסקיר נבע גם מכך שמדובר בתסקיר
16 שני, המבוסס על תסקיר ראשון, שגם לגביו לא נערכה חקירה קודם שבית המשפט נתן לו
17 תוקף של החלטה (ראה ע' 13 לפרוטוקול מיום 24.9.2012). יוצא איפה שבית המשפט קמא
18 אימץ למעשה שני תסקירים, שנערכו בהפרש של שנתיים זה מזה, בלא שעורכת התסקיר
19 נחקרה אי פעם על האמור בתסקיר. זאת ועוד, מדובר בתסקיר שחרץ למעשה את גורל
20 תביעתו של המערער, שכן בית המשפט אימץ אותו ונתן לו תוקף של החלטה, וגם מטעם זה
21 ראוי היה לאפשר למערער לחקור את עורכת התסקיר על מנת לנסות ולהראות כי אין לאמץ
22 את האמור בו בבחינת "כזה ראה וקדש".

23
24 38. כמו כן, דווקא משום שבית המשפט קמא קבע קביעה קשה ביחס למערער, לפיה מאבקו של
25 המערער פוגע בנפשו של הקטין, ראוי היה ליתן למערער הזדמנות לנסות ולהוכיח את צדקת
26 טענותיו באמצעות חקירתה של עורכת התסקיר והבאת ראיות מטעמו (שאינן חוות דעת
27 מומחים).

28
29 39. ודוק: אין להוציא מכלל אפשרות מצב בו חרף בקשתו של בעל דין, לא תותר חקירתו של
30 עורך התסקיר, אך הדעת נותנת שסירוב כזה ינומק כדבעי, מה שלא נעשה בענייננו.

31
32 40. נוכח האמור לעיל, דעתי היא שדין הערעור להתקבל.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

- 1 41. בשולי הדברים אציין כי לא מצאתי ממש בטענתו של המערער לפיה צריך היה למנות
2 מומחה פסיכולוג לצורך בחינת הצורך בשינוי הסדרי הראיה. בצדק טוענת המשיבה כי לשם
3 כך בדיוק התבקש תסקיר של פקידת הסעד, ועם כל הכבוד למערער, הרחבת הסדרי הראיה
4 אינה מסוג העניינים המחייבים מינוי של פסיכולוג מומחה.
5
- 6 42. עוד אציין כי אין מקום להורות כבר עתה, כמעין סעד ביניים, על הרחבת הסדרי הראיה או
7 על קיום שיחת טלפון יומית בין המערער לקטין, וזאת כל זמן שהתובענה לא התבררה
8 כדבעי, שהרי אלו הם במידה רבה חלק מהסעדים העיקריים שהוא מבקש במסגרת
9 התובענה.
10
- 11 43. לבסוף, לא מצאתי הצדקה להעתר לבקשתו של המערער ולהורות על החלפת המותב שידון
12 בתובענה. חזקה על בית המשפט קמא שידון בתובענה מחדש בלב פתוח ובנפש חפצה, מבלי
13 שיהיה כבול להחלטתו הקודמת.
14
- 15 44. סוף דבר, אם דעתי תישמע, הערעור יתקבל במובן זה שפסק הדין יבוטל והתיק יוחזר לבית
16 המשפט קמא, אשר יאפשר הבאת ראיות מטעמו של המערער ויתיר את זימונה של עורכת
17 התסקיר לחקירה בידי המערער. לאחר מכן, ועל יסוד הממצאים שיעלו בעקבות אותה
18 חקירה ושמיעת ראיות, יינתן פסק דין מנומק לגופו של ענין. מובן כי בית המשפט קמא יהיה
19 רשאי לקצוב מראש את זמני החקירה של פקידת הסעד על מנת שזו תימשך פרק זמן סביר,
20 ולא מעבר לכך.
21
- 22 45. בנסיבות הענין, והואיל המחלוקת העיקרית טרם הוכרעה, אין צו להוצאות.
23
- 24 46. המזכירות תחזיר למערער את הפקדון שהפקיד.
25
26
27

חגי ברנר, שופט

28
29
30

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 24869-10-14 פלוני נ' פלונית

תיק חיצוני:

השופט ישעיהו שנלר, סג"נ - אב"ד:

אני מסכים.

1
2
3
4

5
6
7
8
9
10

ישעיהו שנלר, שופט, סג"נ
אב"ד

השופט ד"ר קובי ורדי, סג"נ:

אני מסכים.

11
12
13

ד"ר קובי ורדי, שופט, סג"נ

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ברנר.

המזכירות תמציא העתק מפסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ז אדר התשע"ה, 18 במרץ 2015.

14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

חגי ברנר, שופט

ד"ר קובי ורדי, שופט,
סג"נ

ישעיהו שנלר, סג"נ
אב"ד